RÖDL

We pave the way.
Worldwide.

roedl.com

ES sankcijos 2026 m.: kodėl vien patikros pagal sankcijų sąrašus gali nepakakti?

Trumpai: ką tai reiškia jūsų verslui?

Jūsų verslo partneris nėra įtrauktas į sankcijų sąrašą. Akcininkas, kuriam taikomos sankcijos, perleido savo akcijas. Sandorio struktūra iš pirmo žvilgsnio atitinka teisės aktų reikalavimus. Ar to pakanka sandoriui vykdyti? Toliau aptariami 2026 m. Europos Sąjungos teismų sprendimai atskleidžia, kodėl šios aplinkybės gali būti tik sankcijų rizikos vertinimo pradžia, o ne pabaiga.

Nuosavybė ir kontrolė: vertinkite ne tik registrų duomenis. Formaliai perleidus akcijas, ekonominiai ryšiai ar įtaka bendrovei gali išlikti, o smulkusis akcininkas gali išsaugoti teisę trukdyti priimti strateginius sprendimus. Esant rizikos požymių, būtina įvertinti susitarimų turinį ir įrodymus, kas faktiškai kontroliuoja bendrovę.

Sankcijų apėjimas: vertinkite sandorio tikslą ir esmę. Tai, kad kita sandorio šalis ar tarpininkas iš trečiosios šalies nėra įtraukti į sankcijų sąrašą, savaime nepašalina sankcijų rizikos. Toliau aptariamos bylos taip pat atskleidžia, kodėl teisiškai reikšmingas gali būti net nesėkmingas bandymas apeiti ribojamąsias priemones arba sąmoningas dalyvavimas veikloje, suvokiant ir prisiimant riziką, kad jos tikslas ar poveikis gali būti sankcijų apėjimas.

Gairės ir sprendimų priėmimas: pirmiausia vadovaukitės privalomomis teisės normomis. Europos Komisijos atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus (DUK) yra naudinga praktinė priemonė, tačiau jie negali būti viršesni už ES reglamentus. Tarptautinės prekybos, logistikos, gamybos, technologijų, paslaugų ir finansų sektoriuose veikiančioms įmonėms svarbiausia atlikti proporcingą, įrodymais pagrįstą rizikos vertinimą, kuris leistų tinkamai pagrįsti priimtus sprendimus. Toliau pateikiamoje analizėje aptariami teismų sprendimai ir jų taikymo ribos: išvados dėl individualių sankcijų taikymo neturėtų būti automatiškai laikomos pagrindu įšaldyti į sankcijų sąrašą neįtrauktos bendrovės turtą.

1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) sprendimas byloje C-530/25 P, *Khan prieš Tarybą*

Formalaus nuosavybės pasikeitimo ir faktinio ekonominio dalyvavimo bendrovės veikloje tęstinumo santykis.

Jeigu asmuo, kuriam taikomos sankcijos, perleidžia akcijas kitam asmeniui, ar galima pagrįstai teigti, kad bendrovės ryšiai su sankcionuotu asmeniu nutrūko, o su tuo susijusi sankcijų rizika išnyko?

Nors ši byla pirmiausia reikšminga individualių ES sankcijų taikymo praktikai, ypač vertinant Rusijoje veiklą vykdančių įtakingų verslininkų įtraukimo į sankcijų sąrašus kriterijus, sankcijų pratęsimo pagrįstumą ir įrodinėjimo standartus, Teismas joje taip pat pateikia svarbių išaiškinimų dėl formalaus akcijų perleidimo ir tokio perleidimo reikšmės bendrovės nuosavybės bei kontrolės kontekste. Tai gali padėti atsakyti į atitikties specialistams dažnai kylančius klausimus, kaip turėtų būti vertinamos su sankcionuotais asmenimis susijusios bendrovės, jų nuosavybės struktūros, kontrolė ir galimas sankcijų apėjimas.

Šioje byloje Teismas aiškina sąvokos „įtakingas verslininkas“ reikšmę Reglamento Nr. 269/2014 3 straipsnio 1 dalies g punkto kontekste. Kartu jis nagrinėja akcijų perleidimo klausimą ir pažymi, kad formalus akcininko statuso praradimas nebūtinai reiškia asmens pasitraukimą iš bendrovės veiklos. Toks asmuo, nors ir nebėra bendrovės akcininkas, gali ir toliau daryti jai reikšmingą įtaką.

Remiantis sprendimo 146 punktu, Teisingumo Teismas iš esmės pritarė apelianto ginčytam Bendrojo Teismo išaiškinimui, kad ryšiai su bendrove gali išlikti net ir formaliai perleidus akcijas kitam asmeniui:

„... nepaisant to, kad apeliantas prarado akcininko statusą [...] formaliai perleidęs savo akcijas ilgamečiam verslo partneriui, jis vis dar galėjo būti laikomas „įtakingu verslininku“, kaip tai suprantama pagal pirminį g punkte nustatytą kriterijų, nes išlaikė ryšius su viena iš šių bendrovių ir, atsižvelgiant į šio pagrindo formuluotę, toliau dalyvavo jos veikloje valdydamas Rusijoje esantį jos turtą [...] bendrovės „turto valdymo“ sąvoka neturėtų būti suprantama kaip apimanti tik vadovavimo tai bendrovei funkcijas.“

Šis aspektas taip pat gali būti reikšmingas vertinant sankcijų apėjimo riziką – vien formalios akcijų nuosavybės nepakanka visam asmens ir bendrovės ryšių mastui įvertinti. Galima daryti išvadą, kad akcijų nuosavybės praradimas nebūtinai reiškia verslo veiklos nutraukimą. Net nebūdamas bendrovės akcininku ar vadovu, asmuo gali daryti įtaką bendrovės turto valdymui ir taip išlaikyti tam tikrą jos kontrolę.

Todėl vertinant su sankcijomis susijusią riziką ypač svarbu atsižvelgti į akcijų perleidimo aplinkybes, faktinės kontrolės išlaikymą ir verslo ar ekonominių ryšių tęstinumą. Europos

Komisijos išaiškinimuose ir kitose oficialiose ES sankcijų taikymo gairėse pripažįstama, kad kontrolė gali egzistuoti nepriklausomai nuo akcijų nuosavybės.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad esant reikšmingų sankcijų apėjimo rizikos požymių vien kliento ar verslo partnerio deklaracijos, jog bendrovės nekontroliuoja sankcionuotas asmuo, nepakaktų.

Apibendrinant galima teigti, kad nors šioje byloje tiesiogiai neaiškinami Reglamento Nr. 269/2014 2 straipsnyje nustatyti turto įšaldymo reikalavimai ar šio reglamento 9 straipsnyje įtvirtintas draudimas apeiti sankcijas, Teismo sprendimas turi praktinę reikšmę. Jis pateikia papildomą argumentą, kodėl būtina vertinti faktines nuosavybės ir kontrolės aplinkybes, o ne vien formalią nuosavybės struktūrą.

2. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimas byloje T-459/24, *Trotsenko prieš Tarybą*

2026 m. rugsėjo 16 d. byloje *Trotsenko prieš Tarybą* (T-459/24) Europos Sąjungos Bendrasis Teismas nagrinėjo Rusijoje veiklą vykdančio verslininko įtraukimo į sankcijų sąrašą klausimą. Teismas vertino jo ekonominę veiklą, interesus įvairiuose sektoriuose ir ES Tarybos taikytų kriterijų pagrįstumą. Ieškinys buvo atmestas.

Vienas svarbiausių šios bylos aspektų – Teismo išaiškinimai dėl formalaus akcijų perleidimo, pabrėžiant, kad toks perleidimas nebūtinai įrodo faktinį pasitraukimą iš verslo. Teismas taip pat išsamiai aptarė, kokie dokumentai yra reikšmingi nustatant bendrovės nuosavybę ir kontrolę.

Šioje byloje didesnė reikšmė suteikiama bendrovės įstatams ir atskiroms akcininkų sutartims. Akcininkų registro išrašas nėra vienintelis reikšmingas informacijos šaltinis nustatant faktinę bendrovės nuosavybę ar kontrolę.

- Vertinant ryšius su sankcionuotais asmenimis, reikėtų atsižvelgti į netiesioginius ekonominius interesus, valdymo teises ir faktinę įtaką.
- Vertinant, ar bendrovė, kuriai netaikomos sankcijos, nuosavybės teise priklauso asmeniui, kuriam taikomos sankcijos, arba yra jo kontroliuojama, turi būti vadovaujamasi atitinkamomis Reglamento Nr. 269/2014 nuostatomis ir taikytinais nuosavybės bei kontrolės kriterijais. Dauguma šių kriterijų jau yra išdėstyti Europos Komisijos išaiškinimuose ir ES sankcijų taikymo gairėse.

Vienas svarbiausių Teismo akcentų – tai, kad mažumos akcijų paketo turėjimas savaime nepaneigia akcininko galimybės daryti reikšmingą įtaką bendrovei.

Teismas pažymėjo, kad net mažumos akcininkas, atsižvelgiant į bendrovės įstatus, akcijų pasiskirstymą tarp kitų akcininkų ir sprendimų priėmimo mechanizmus, gali daryti reikšmingą ar net lemiamą įtaką bendrovės sprendimams.

Teismo teigimu:

„Iš tiesų pažymėtina, kad, atsižvelgiant į atitinkamos bendrovės įstatus ir įvairių akcininkų sudarytus susitarimus, mažumos akcijų paketo savininkas gali turėti teisę prieštarauti strateginiams bendrovės sprendimams, pavyzdžiui, sprendimams dėl jos komercinės politikos, vadovų skyrimo ar biudžeto."

Taigi mažumos akcininkas gali turėti teisę trukdyti priimti strateginius sprendimus dėl biudžeto, vadovų skyrimo ar kitų bendrovės strateginės politikos aspektų.

Atsižvelgiant į tai, svarbu suprasti, kad formalus akcijų perleidimas nebūtinai įrodo faktinį pasitraukimą iš verslo. Remiantis šiuo Teismo sprendimu, vertinant deklaruojamą pasitraukimą iš verslo, svarbiausia išnagrinėti šias aplinkybes:

- Kam buvo perleistos akcijos ir ar jų įgijėjas buvo nepriklausomas.
- Ar buvo sudarytos akcijų perleidimo sutartys ir kokios buvo jų sąlygos.
- Ar buvo susitarta dėl akcijų perleidimo kainos ir ar ji faktiškai sumokėta.
- Ar akcijų perleidimas buvo galutinai užbaigtas.
- Ar buvęs akcininkas išsaugojo galimybę daryti įtaką bendrovės sprendimams.

Praktinė išvada – vien akcininkų registro duomenų pasikeitimas ne visada yra pakankamas įrodymas, kad ekonominiai ryšiai ar faktinė įtaka nutrūko. Tačiau tai nereiškia, kad registrų duomenimis apskritai negalima pasikliauti.

Kiti svarbūs bylos aspektai

Viešai prieinami informacijos šaltiniai gali būti reikšmingi atliekant sankcijų patikrą, ypač tais atvejais, kai oficialių registrų informacija yra ribota. Rekomenduojama dokumentuoti šaltinių patikimumą ir aktualumą, galimus jų tarpusavio prieštaravimus bei konkrečias aplinkybes, kurias patvirtina kiekvienas šaltinis.

Registrų išrašų, teisinių išvadų ir deklaracijų gali nepakakti, jeigu kiti įrodymai rodo, kad asmuo išlaikė ekonominius interesus ar įtaką bendrovei.

Vertinant sankcionuoto asmens ryšį su bendrove, būtina aiškiai atskirti akcininko turimą nuosavybės dalį, faktinę kontrolę ir ekonominius interesus.

Pagrindinė rekomendacija verslui, vertinant bendrovės nuosavybės ir kontrolės struktūrą, – neapsiriboti vien akcininkų registro išrašais. Kilus abejonių dėl bendrovės nuosavybės struktūros, siekiant tinkamai valdyti sankcijų riziką, reikėtų įvertinti ir papildomus dokumentus (pavyzdžiui, bendrovės įstatus, rašytines akcininkų sutartis ar sprendimus, akcijų perleidimo sutartis) bei patikimus viešai prieinamus informacijos šaltinius.

3. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo byla T-492/24, *Beloglazov prieš Tarybą*

2026 m. liepos 15 d. byloje *Beloglazov prieš Tarybą* (T-492/24) Europos Sąjungos Bendrasis Teismas nagrinėjo sandorių struktūrą, susijusią su bandymu perleisti netiesiogiai valdomą įšaldytą turtą.

Teismas patvirtino, kad pagalba apeinant sankcijas gali būti savarankiškas pagrindas įtraukti asmenį į sankcijų sąrašą. Vertinant tokią veiklą, reikšmingos ne tik formalios sandorio šalys ar jų registracijos vietos, bet ir tikrasis sandorio tikslas bei jo sąsajos su ES ribojamosiomis priemonėmis.

Remiantis Teismo išaiškinimais, vykdant tarptautinės prekybos, turto perleidimo, investavimo ar restruktūrizavimo sandorius ypač svarbu įvertinti, ar pasirinkta sandorio struktūra nesudaro sąlygų apeiti sankcijas. Vien tai, kad tiesioginei sandorio šaliai arba tarpininkams iš trečiųjų šalių sankcijos netaikomos, savaime nepašalina rizikos.

Šio sprendimo motyvai gali būti naudingi vertinant sankcijų apėjimo riziką sudėtinguose sandoriuose, susijusiuose su nuosavybės perleidimu, restruktūrizavimu ir bendrovių tarpininkių dalyvavimu.

Svarbiausi Teismo išaiškinimai dėl „sankcijų apėjimo“ sąvokos pateikiami sprendimo 133–135 punktuose, pavyzdžiui:

„... nėra būtina, kad atitinkama ribojamoji priemonė būtų faktiškai apeita. Tam, kad veikla būtų laikoma sankcijų apėjimu, pakanka pačios veiklos, dėl kurios egzistuoja objektyvių aplinkybių, leidžiančių manyti, kad ja siekiama tokio apėjimo...“

„... pagal šią nuostatą dalyvavimas veikloje, kuria apeinami tame reglamente nustatyti draudimai, turi būti vykdomas „sąmoningai ir tyčia“, o tai reiškia dvi kumuliacines sąlygas: viena susijusi su žinojimu, kita – su ketinimu. Tačiau pagal tą pačią nuostatą ši dviguba sąlyga aiškiai laikoma įvykdyta, kai asmuo dalyvauja tokioje veikloje sąmoningai nesiekdamas apeiti ribojamųjų priemonių, tačiau suvokdamas, kad toks dalyvavimas gali turėti tokį tikslą ar poveikį, ir su tokia galimybe sutikdamas.“

Atsižvelgiant į tai, galima daryti šias išvadas:

- Sankcijų apėjimas gali būti konstatuotas net ir tuo atveju, kai bandymas apeiti sankcijas faktiškai nebuvo sėkmingas.
- Reikšmingas yra Reglamento nustatytų draudimų apėjimo tikslas arba poveikis.
- Būtina įvertinti, ar sandorio struktūra objektyviai buvo sukurta siekiant apeiti sankcijas.
- Formalus sandorio atitikimas teisės aktų reikalavimams nepaneigia galimybės jį kvalifikuoti kaip sankcijų apėjimą.
- Nebūtina įrodyti tiesioginio ketinimo apeiti sankcijas – reikšmingas ir sąmoningas tokios rizikos prisiėmimas.

Viena pagrindinių rekomendacijų verslui – peržiūrėti ir atnaujinti sankcijų apėjimo rizikos vertinimo procedūras.

4. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-67/25, *Traugott Ickeroth*

Europos Komisijos gairės yra svarbi pagalbinė priemonė aiškinant sankcijų teisę, tačiau pirmenybė teikiama reglamento nuostatoms.

2026 m. liepos 2 d. *Traugott Ickeroth* byloje (C-67/25) svarbu atkreipti dėmesį į Teismo išaiškinimą dėl Europos Komisijos gairių taikymo.

ES sankcijų laikymosi srityje Europos Komisijos atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus (toliau – Komisijos DUK) dažnai naudojami kaip vienas pagrindinių praktinių teisės aiškinimo šaltinių. Jais remiamasi rengiant vidaus politikas, nustatant kontrolės priemones, vertinant sudėtingus sandorius ir priimant sprendimus dėl klientų ar sandorių.

Ši byla atskleidžia vieną esminių teisės taikymo ir aiškinimo rizikų – net oficialiai paskelbtas Europos Komisijos išaiškinimas gali neatitikti tikrosios ES reglamento prasmės.

Todėl Komisijos DUK išlieka svarbiu praktiniu informacijos šaltiniu, tačiau jie negali pakeisti, išplėsti ar susiaurinti tiesiogiai taikomų ES reglamento nuostatų.

Šioje byloje pagrindinė nagrinėta sąvoka buvo „operatorius“ (angl. *operator*) ES Reglamento Nr. 833/2014 2f straipsnio 1 dalies kontekste.

Sprendimo motyvuojamojoje dalyje Teismas pabrėžė:

„Komisijos DUK yra tik Komisijos tarnybų parengtas darbinis dokumentas, kuris nėra teisiškai privalomas ir kuriuo siekiama tik pateikti Reglamento Nr. 833/2014 įgyvendinimo ir aiškinimo gaires [...] Komisijos DUK nustatomas reikalavimas, kuris neišplaukia iš Reglamento Nr. 833/2014 2f straipsnio 1 dalies formuluotės [...] Todėl Komisijos DUK negali pakeisti Reglamente Nr. 833/2014 nustatytų ribojamųjų priemonių taikymo apimties ar turėti lemiamos reikšmės aiškinant šio reglamento 2f straipsnio 1 dalį."

Atsižvelgiant į tai, galima daryti išvadą, kad verslui svarbu negrįsti savo sprendimų vien Komisijos DUK, jeigu juose pateikiami išaiškinimai gali prieštarauti ES reglamentams.

Rengiant įmonių vidaus sankcijų politikas ar priimant sprendimus dėl sandorių arba atskirų operacijų teisėtumo, rekomenduojama nepamiršti, kad Komisijos DUK, gairės ir kiti oficialūs, tačiau teisiškai neprivalomi aiškinamieji dokumentai yra papildomi ES sankcijų teisės aiškinimo šaltiniai.

Jeigu tokiuose dokumentuose pateikiamas išaiškinimas prieštarauja taikytino ES reglamento tekstui ar tikslui, sprendimas turi būti grindžiamas privalomomis ES teisės nuostatomis.

Pagrindinė žinutė verslui

ES teismų praktikoje vis daugiau dėmesio skiriama išsamiam faktinių aplinkybių, ekonominių ryšių ir sandorių esmės vertinimui, kartu išlaikant reikalavimą, kad sankcijos būtų taikomos vadovaujantis aiškiais teisiniais kriterijais.

Tai nereiškia, kad kiekviena įmonė privalo vienodai išsamiai tikrinti visus savo klientus, tiekėjus ar verslo partnerius. Tačiau tais atvejais, kai nustatoma reikšminga sankcijų rizika, vien formalios patikros gali nepakakti.

Įmonėms, susiduriančioms su padidėjusia sankcijų rizika, rekomenduojama peržiūrėti, ar jų vidaus sankcijų laikymosi užtikrinimo procedūros leidžia įvertinti tiek tiesioginę, tiek netiesioginę sankcijų nesilaikymo riziką ir tinkamai pagrįsti priimtus sprendimus.

Prieš sudarydami sandorį įvertinkite, ar galite pagrįsti atliktą sankcijų rizikos vertinimą

Jeigu neseniai pasikeitė kitos sandorio šalies nuosavybės struktūra, sankcionuotas asmuo galimai išlaiko įtaką bendrovei arba planuojamas sandoris apima sudėtingas nuosavybės grandines ar tarpininkus iš trečiųjų šalių, prieš prisiimdami sutartinius įsipareigojimus įvertinkite, ar jūsų taikomos patikros procedūros leidžia nustatyti esmines rizikas.

Susisiekite su mumis, jeigu norite atlikti tikslinį savo verslo partnerio ar planuojamo sandorio vertinimą, nustatyti, kokie įrodymai reikalingi nuosavybei ir kontrolei įvertinti, arba identifikuoti galimas sankcijų laikymosi užtikrinimo procedūrų spragas.

Vertinimą galima pradėti nuo konkrečių klausimų: kas faktiškai kontroliuoja bendrovę, kokio tikslo siekiama sandoriu ir ar jūsų priimtas sprendimas yra pagrįstas taikytinomis teisės normomis bei tinkamai dokumentuotas.

Šiame straipsnyje analizuojami ES teismų sprendimai:

- 2026 m. lapkričio 5 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas byloje „Khan prieš Tarybą“, C-530/25 P., InfoCuria – Court of Justice of the European Union
- 2026 m. rugsėjo 16 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimas byloje „Trotsenko prieš Tarybą“, T-459/24, InfoCuria – Court of Justice of the European Union
- 2026 m. liepos 15 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimas byloje „Beloglazov prieš Tarybą“, T-492/24, InfoCuria – Court of Justice of the European Union
- 2026 m. liepos 2 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas byloje „Traugott Ickeroth“, C-67/25, InfoCuria – Court of Justice of the European Union

Kiti aktualūs šaltiniai:

- Europos Komisijos atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus (DUK): Consolidated version – Finance – European Commission
- ES geriausios praktikos gairės dėl veiksmingo ribojamųjų priemonių įgyvendinimo.
- ES sankcijų laikymosi pagalbos tarnybos gairės: Why is ownership and control important? – EU Sanctions Helpdesk

RÖDL

We pave the way.
Worldwide.

roedl.com

Kontaktiniai asmenys pasiteirauti:

Michael Manke

Asocijuotas partneris, advokatas,
Sankcijų ekspertas | RÖDL Lietuva
Tel.+370 5 212 3590
michael.manke@roedl.com

Ignas Tamašauskas
Sankcijų ekspertas, Vyr. konsultantas | RÖDL Lietuva
Tel.+370 5 212 3590
ignas.tamasauskas@roedl.com